

Вступ до курсу. Предмет і методи політології. Політика як соціальне явище.

ПЛАН

1. Політологія як наука та навчальна дисципліна.
2. Поняття та структура політики.
3. Функції, властивості та засоби політики.
4. Політика як мистецтво.

наука про політику
та її
взаємовідносини
з людиною та
суспільством

тенденції
функціонування і розвитку
політики,
політичних систем та окремих
політичних інститутів, їх
взаємодію

з різними пі

Предмет політології –
політична влада,
її становлення,
функціонування,
зміни

**Політоло
гія**

Об'єкт політології –
сутність, форми, закономірності
політичного життя суспільства,
розвиток політики та
політичних систем їх місце і роль
у життєдіяльності людей, націй,
держав;

політичні проблеми, події,
прогнози

наука про
політичну владу
і управління

Політологія

Теоретична

політологія – вирішує наукові проблеми, які пов'язані:

- а) з формуванням фундаментального знання про політичну сферу і життя;
- б) з поясненням процесів політичного розвитку;
- в) з розробкою методології і методів політичних досліджень.

Практична політологія –

вивчає проблеми які пов'язані:

- а) з перетворенням політичної дійсності, аналізом шляхів і засобів впливу на політичні процеси;
- б) з вивченням суспільної думки, особливостей політичної орієнтації і політичної поведінки різних соціальних груп.

Функції політології

вирішення (практична реалізація) характерних для неї завдань і проблем

- Світоглядна
- Теоретико- методологічна
- Експертно-прогностична
- Виховна
- Прикладна (управлінська)
- Регулятивна
- Інноваційна

Методи політології

- системний
- теоретичний експеримент
- діалектичний
- біхевіористський
- порівняльний
- історичний та ін.

**Участь у справах держави,
визначення форм,
завдань, змісту її діяльності**

**сукупність питань
або подій державного,
суспільного життя**

**Діяльність у сфері
відносин між
великими
соціальними
групами, пов'язана з
регулюванням
інтересів
шляхом використання**

Політика

**В історії - види, цілі,
наміри і дії
правителів
та наближених
до них осіб,
які часто
приховувалися ними**

**Характеристика способу дій,
спрямованих на досягнення
певних цілей у стосунках
між людьми**

**Система певних суспільних
відносин, взаємодія класів,
націй, держав між собою і
владою**

ГОЛОВНА ОСОБЛИВІСТЬ ПОЛІТИКИ

*задоволення інтересів і потреб
передусім стосовно керівництва та
управління суспільством,
забезпечення його існування як
цілісності на основі узгодження
соціальних інтересів*

структура політики

Політичний інтерес – першопричина, усвідомлене джерело політичної поведінки

Політичні відносини - взаємозв'язки та взаємодія суб'єктів політики та влади

Політична організація, яка відображає роль інститутів, публічної влади як центрів управління і регулювання суспільними процесами

Політична свідомість – орієнтація або на збереження даної політичної системи, влади, або на її дестабілізацію та зміну

Політична діяльність – активність, яка направлена на зміну або збереження існуючих політичних відносин

Поняття “інтерес” -

(від лат. *interest* - важливо, має значення)

■ СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС

об’єктивно зумовлені мотиви діяльності соціальних суб’єктів (людей, соц. спільнот), які складаються з усвідомлення ними власних потреб та з’ясування умов і засобів їхнього задоволення

■ ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС

інтерес, спрямований на згуртування зусиль усіх або принаймні більшості членів тієї чи ін. спільноти, відстоювання і зміцнення їх соціально-класових позицій у суспільстві

Функції політики

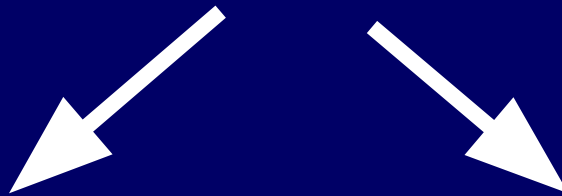
керівництво та управління суспільними процесами й
забезпечення завдяки цьому

єдності та цілісності суспільства

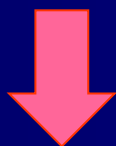

- вираження і задоволення соціальних інтересів
- інтеграція суспільства
- раціоналізація соціальних суперечностей і конфліктів
- соціалізація особи
- забезпечення наступництва та інноваційності суспільного розвитку

політика

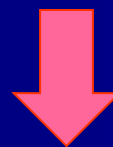

ОСНОВНІ властивості

- універсальність
- інклюзивність
- атрибутивність

ОСНОВНІ засоби

- право
- примус
- мораль
- мова
- символіка та ін.

**Розробка і творче
проведення в життя
науково-
обгрунтованої
політики з
визначенням
найближчих і
перспективних цілей**

**Вміння
працювати
з людьми,
прислухатися до
голосу мас**

**Вмілий, творчий і
критичний підхід
до підбору,
призначення
і виховання
кадрів**

**Вміння аналізувати
політичну
психологію
та політичну
поведінку мас**

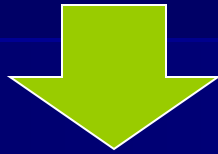
**Вміння робити
висновки не лише
з успіхів і
перемог,
а й з невдач
та поразок**

Доктрина (від лат. doctrina – вчення)

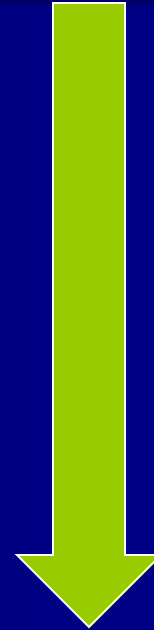

**певні ідеї і погляди партій та ін. політичних сил
щодо керівництва та управління
суспільством, здійснення влади
стають ідейно-політичними
доктринами
і реалізуються в державній політиці,
визначаючи той чи інший її тип**

лібералізм

- Класичний лібералізм (XVII – сер. XIX ст.)

- Неолібералізм (XIX - XX ст.)

Лібералізм -

ідейно-політичний рух, що об'єднує прихильників буржуазно - парламентського устрою, які виступають проти будь-яких форм контролю за його економічною та духовною діяльністю з боку світської і церковної влади

Провідні ідеологи класичного лібералізму:

Д. Локк (1632 - 1704 рр.),

А. Сміт (1723 -1790 рр.),

Ш. Л. Монтеск'є (1689-1755 рр.),

І. Кант (1724-1804 рр.),

А. де Токвіль (1805-1859 рр.),

Г. Джефферсон (1743-1826 рр.)

Основні ідеї лібералізму

- індивідуальна свобода є найголовнішою умовою реалізації творчого потенціалу людини
- можливості людського розуму є необмежені
- рівність усіх громадян перед законом
- принципи політичного плюралізму
- розподіл влади на законодавчу, виконавчу та судову
- приватна власність, конкуренція, вільне підприємництво рушії суспільного прогресу
- ліквідація будь-якої регламентації державою економічного життя
- запровадження загального виборчого права

НЕОЛІБЕРАЛІЗМ – СУЧАСНА ФОРМА ЛІБЕРАЛІЗМУ

- метою суспільства проголошується прогрес людства на основі конституційного закону і порядку.
- визнання допустимості й необхідності втручання держави в економічну сферу.
- розширення діяльності держави в соціальній сфері.
- особлива увага приділяється правам і свободам людини, а в державному устрої - принципу розподілу влади.
- підтримується багатоманітність інтересів й плюралізм думок, які реалізуються через багатопартійність. В той же час рівність і участь розглядаються не як імператив, а тільки як можливість, яка реалізується при наявності сприятливих умов, в цілому ж пріоритет віддається компетентності.

КОНСЕРВАТИЗМ

- Класичний
консерватизм
XVIII ст.

- Неоконсерватизм
(сер. 70-х років XX ст.)

Консерватизм - політична доктрина, ідеологія, яка виступає за збереження традицій і основ державного та суспільного устрою.

Основоположники:

- Е. Берк (1729-1797 рр.),
- Ж. де Местр (1754- 1821 рр.),
- Л. де Бональд (1754-1840 гг.) та ін.

Система цінностей консерватизму (за Е. Берком)

- культ моралі
- культ традицій, національної культури, патріотизму
- пріоритет інтересів держави над інтересами індивіда
- сильна ієрархічна держава
- прагматизм, здоровий глузд
- поступовість і обережність процесу соціальних змін
- свобода і відповідальність
- авторитет церкви, сім'ї, школи
- історична єдність минулого, сьогодення, майбутнього

Основні ідеї класичного консерватизму

- поклоніння перед традиціями та історичним минулим.
- стримане відношення до соціальних змін, позитивне відношення тільки до тих змін, які узгоджуються з існуючим порядком і розвиваються підконтрольно, а не стихійно.
- в економіці акцент робиться на розвиток приватного підприємництва
- переконаність про вроджену нерівність людей
- недоторканність приватної власності
- ефективна державна влада, основним завданням якої є підтримка законності та правопорядку в суспільстві
- ставлення до Конституції як до Богом даного порядку
- політика підпорядкована релігійній моралі

Неоконсерватизм -
політична течія, доктрина
в основі якої - ідеї консерватизму, які
пристосовані до нових умов
суспільного розвитку

Видатні ідеологи неоконсерватизму :

- Дж. Белл (США),
- Р. Гелен, Е. Юнгер (ФРН),
- Р. Арон, А. де Бенуа (Франція) та ін.

Основні ідеї неоконсерватизму

- формування сильної влади, збереження в суспільстві сильної позиції держави
- *допуск до політичної влади лише представників елітних прошарків*
- сила державної влади - в її професіоналізмі та моральності
- *в міжнародній політиці на першому місці мають бути національні інтереси , насамперед економічна зацікавленість*

Соціал-демократизм - доктрина поступового реформування буржуазного суспільства шляхом утвердження демократії в усіх сферах життя - політичній, економічній, соціальній і міжнародній.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІЇ

(Стокгольмська Декларація Соцінтерну, 1989)

- Свобода. Кожна людина має право бути вільною від політичного насилля, діяти в силу своїх особистих цілей та індивідуальних можливостей.
- Рівність. Вона передбачає рівну цінність всіх людей і служить умовою вільного розвитку особистості і соціального прогресу.
- Солідарність. Вона носить всезагальний і глобальний характер. Це вираз спільності людства і співчуття до жертв несправедливості, моральна і матеріальна підтримка.